

HACQUETIA V DRUGO LETO

Pred Vami je prva številka drugega letnika revije *Hacquetia*. Drobne cvetke očitno ni uničila huda zima in je zopet vzcvetela. Tokratna številka obsega članke o ogroženi flori mrtvic in gramoznic v Pomurju ter možnostih za njeno ohranjanje, o pionirskem smrekovju nad sedanjo (antropogeno) zgornjo gozdno mejo v južnih Julijskih Alpah, o vegetaciji pragozda Ravna gora in o suhih traviščih reda *Brometalia erecti* na Goričkem ter seznam listnatih mahov Slovenije.

V pripravi so že naslednji zvezki. Drugi zvezek drugega letnika bo posvečen Baltzarju Hacquetu in bo izšel v začetku jeseni. V prihodnjem letu bomo objavili prispevke s simpozija o vegetaciji jugovzhodne Evrope, ki je bil maja letos na Otočcu. Tako se bo *Hacquetia* dobro ukoreninila med slovensko biološko literaturo.

K zavzetem delu pri pripravi revije so nas vzpodbudile tudi dobre ocene prve številke. Ob njenem izidu so se oglasili številni ugledni raziskovalci, med njimi prof. Poldini, prof. Dierschke, prof. Biondi, prof. Šugar, prof. Hübl in drugi. (Pet pisem objavljamo na koncu zvezka.) Osebnost me je najbolj presenetilo in razveselilo pismo prof. J.-M. Géhuja, pri katerem sem se izpopolnjeval pred leti. Pismo me je navdalo z dobršno mero lepih spominov, toliko bolj, ker se z upokojenim profesorjem bolj redko srečujem. Spominjam se svojega izpopolnjevanja na Centre internationale de phytosociologie v Bailleulu v francoskem delu Flandrije. V centru mi kakšnega posebnega dela niso dodelili in sem lahko cele dneve prebiral literaturo o vegetaciji. Najraje pa sem imel ekskurzije, ko sva se s profesorjem dobesedno podila po sipinah ob Atlantiku, gozdvih zahodne Evrope ter garigah in solinah ob Sredozemskem morju. Tu so se mi odpirala vrata v svet znanosti, ki sem mu doslej ostal zvest. Največ pa sem pridobil v razpravljanju s profesorjem o najrazličnejših problematikah s področja vegetacije. Imel sem mnogo vprašanj, ki so se mi porajala ob branju literature, profesor pa je s svojim širokim znanjem lahko odgovarjal in razpravljaval o vseh mogočih tematikah.

Že takrat sem spoznal, kar velja še danes, da so na področju biologije pogosta razhajanja v vrednotenju deskriptivnih in eksperimentalnih raziskav. Glede na to, da je vsebina prispevkov revije *Hacquetia* deskriptivne narave, nekateri dvomijo o njihovi vrednosti in bi želeli, da bi se vsi ukvarjali z eksperimentalnimi raziskavami,

ali pa vsaj z vseobsežnimi primerjavami in sintezami. Pa vendar temeljijo vse sinteze in primerjave na dobrem in natančnem poznavanju osnovnih gradnikov, elementov, ki grade celoto.

V zadnjem času se tudi deskriptivne vede hitro razvijajo. To lahko trdim o raziskavah vegetacije, ki so moje ožje strokovno področje.

V Evropi preučujemo vegetacijo po t.i. srednjeevropski oz. Braun-Blanquetovi metodi, ki temelji na florističnem principu in preučuje vegetacijo na floristično-statističnih osnovah. Izdelana je bila na začetku 20. stoletja na podlagi idej nekaterih fitogeografov s konca 19. stoletja. Njen izvor in začetki so tesno povezani z delom J. Braun-Blanqueta (1884-1980), ki je izdelal in razširil metodo za opis in sistematiko rastlinskih sestojev, katere osnova je rastlinska združba, ki je omejena v času in prostoru. Ta metodologija se je potem razširila in predstavlja danes v Evropi osnovo za preučevanje vegetacije.

V Sloveniji so se raziskave vegetacije po tej metodi začele že zgodaj. Prvi je bil Gabriel Tomažič, ki je prvo delo objavil že v dvajsetih letih prejšnjega stoletja. Naj iz tega obdobja omenim še Maksa Wrabra in Vlada Tregubova. Za njimi pa so bili med najpomembnejšimi Živko Košir, Mitja Zupančič in Lojze Marinček.

V devetdesetih letih je količina podatkov in število objavljenih del (prek 700 do leta 1991) kazalo, da je nastopil čas za postopno sintezo rezultatov. V začetku devetdesetih letih smo tudi nomenklaturu rastlinskih združb začeli usklajevati z mednarodno veljavnim kodeksom fitocenoške nomenklature in postopno opuščati modificirano večrazsežnostno klasifikacijo rastlinskih združb, ki je sicer uporabna, vendar je za razumevanje precej zahtevna.

V preteklem desetletju se je formiralo pri nas večje število mlajših raziskovalcev, ki intenzivno raziskujejo vegetacijo Slovenije. Hkrati z razpadom bivše države pa so se začele okrepljene povezave z evropskim prostorom in željo, da bi se s svojimi raziskavami čimbolj vključili v prihodnji skupni prostor. Tako smo poenotili metodologijo, vse pogosteje predstavljamo svoje rezultate na mednarodnih simpozijih, organiziramo mednarodne simpozije pri nas, sodelujemo v mednarodnih projektih, redno objavljamo rezultate tako doma kot v tujini, itd.

V tem času smo že dobili nekaj sintetskih del, tako je pripravil pregled smrekovij Mitja Zupančič, bukovij

Lojze Marinček, tiskana je bila vegetacijska karta gozdnih združb, itd. Intenzivno raziskujemo vegetacijo gozdov, gozdnih robov, plevelno vegetacijo, vegetacijo ekstenzivno gojenih mokrotnih in suhih travnikov, alpinsko vegetacijo in lahko pričakujemo, da bomo v nekaj letih dobili osnovni pregled vegetacije Slovenije.

Na področju raziskav vegetacije, ki so jih v preteklosti pogosto enačili s sinsistematiko, smo vnesli nove razsežnosti, ki izhajajo iz šestih glavnih nalog fitocenologije in jih je definiral Braun-Blanquet že leta 1964. To so raziskave zgradbe združb, njihova ekologija, odnosi v združbi in v povezavi z okoljem, dinamika združb, njihova razširjenost in njihova sistematika. Metoda je že dolgo vpeta v evropski prostor, saj na tej osnovi definiramo habitate, gozdne tipe, itd. Danes pa vanjo vključujemo univariatne in multivariatne analize; populacijsko biologijo; fiziognomske in strukturne analize; podatke vključujemo v baze, ki omogočajo obširne sinteze; izvajamo ekološke meritve, ki natančneje označijo rastišče; podatke integriramo v geografske informacijske sisteme ter iščemo biocenotsko in krajinsko označitev združb.

Danes, ko smo na pragu združene Evrope, dobivajo naše naloge še druge razsežnosti in nove izzive. Računati

moramo, da se bo okrepilo mednarodno sodelovanje in da se bodo raziskav naše vegetacije lotevali tudi tuji raziskovalci. Pripravljeni moramo biti, da bomo njihova spoznanja integrirali v splošno védenje in jih pravilno ovrednotili. V mednarodni konkurenci bomo morali uveljaviti svoja stališča in ščititi elemente naše naravne dediščine. O njeni vrednosti pa moramo seznanjati tudi domačo javnost. Pisati moramo tudi v slovenščini in razvijati svoj jezik na tem področju. Dolžni smo svoj prispevek k razvoju in ohranitvi našega jezika, saj moramo, kot je nedavno povedal predsednik SAZU akademik prof. dr. Boštjan Žekš na Seminarju slovenskega jezika, literature in kulture, najti konsenz in slovenščino varovati kot dragulj. Nikakor pa ne smemo dopustiti zapiranja vase, kajti le z mednarodnim sodelovanjem lahko prispevamo v skupno zakladnico znanja in iz te zakladnice tudi jemljemo.

Menim, da Hacquetia prinaša in bo še prinašala tehtne prispevke o živem svetu Slovenije in jugovzhodne Evrope in da bo dobrodošla na knjižnih policah raziskovalcev, ne samo na tem prostoru, temoeč tudi širše.

Andraž Čarni